

Intervjuu Mona Eltahawyga nn Twitteri revolutsioonide teemal

Küsimus: Mil määral aitas sotsiaalmeedia kaasa hiljutistele revolutsioonidele?

Vastus: Ma arvan, et iga revolutsiooni puhul, olgu selle alguses, ajal või lõpus, on kõige tähtsam rahvas ja rahva osalus, reaalsustaju ning rahva soov režiimile ja diktaatoritele vastu astuda ja öelda: „Mina olen oluline ja ma ei lase end enam türanniseerida!” Sotsiaalmeedia võib olla üks vahend, mille abil seda seisukohta väljendada, vahend, mille abil saada kontakti teistega, kes neid vaateid jagavad. Lõpuks on revolutsiooni kõige olulisem alus aga siiski rahvas ja rahva osalemine tegelikus maailmas aset leidvates revolutsioonisündmustes.

Küsimus: Mis roll oli Twitteril Egiptuse revolutsioonis?

Vastus: Mulle tundub, et Egiptuse puhul oli Twitter eelkõige egiptlasi välismaailmaga ühendav vahend. See oli kahtlemata olulisem sidevahendina kui riigisisese organiseerimise jaoks. Twitter aitas küll Egiptuses sündmuste organiseerimisele kaasa, aga kohapeal kasutati samal eesmärgil ka palju teisi ja tõhusamaid viise. Näiteks tekstisõnumite saatmine oli ilmselt tõhusam kui Twitteri abil suhtlemine, sest mobiiltelefon ja sõnumi saatmise võimalus on palju rohkematel inimestel kui Twitteri konto. Egiptuses ei ole igal inimesel Twitteri kontot, igal inimesel ei ole isegi internetiühendust. Nii et mõnede jaoks võis Twitter ühenduse pidamisel küll abiks olla, kuid kui nüüd Twitteri rolli Egiptuse revolutsioonis veidi distantsilt hinnata, siis üleüldises plaanis oli see siiski eeskätt välismaailmaga suhtlemise vahend, mis võimaldas välismaailmal Egiptuse revolutsiooni võimalikult vahetult jälgida.

Küsimus: Kas see, et Mubarak internetiühenduse ära lõikas, aitas revolutsioonile kaasa või pärssis seda?

Vastus: Mubaraki otsusest internetiühendus ära lõigata ongi hästi näha, et internet ei olnud selle revolutsiooni jaoks eluliselt oluline. Internet, sotsiaalmeedia ja rahva võimalused sotsiaalmeediat kasutada olid vaid üheks vahendiks, mille abil meelevaeldusi korraldada, teisi egiptlasi sütitada ja tänavatele kutsuda. Kusjuures tähele tuleks panna seda, et internetiühenduse katkestamine ei teinud revolutsioonile lõppu. Kui see üldse midagi muutis, tõi see hoopis rohkem rahvast tänavatele, sest paljud inimesed olid varem kodus ja jälgisid uudiseid interneti vahendusel, kuid nüüd pidid nad tänavale minema ja revolutsioonis kaasa lööma. Mulle tundub ka, et revolutsioon Egiptuses jätkub. See ei ole läbi, nii et mina ei kasuta sellest rääkides kunagi minevikku – või vähemalt ma püüan sellest rääkides mitte minevikku kasutada. Revolutsioon kestab edasi, aga Mubarak oleks niikuinii kukutatud, internetiühenduse äralõikamine ei olnud seejuures määrav. Minu arust kogus revolutsioon Egiptuses iga päevaga uut jõudu ja selles osales piisavalt palju linnu ja rahvast. Ma arvan, et hinnanguline osalejate arv jääb vahemikku 15–20 miljonit inimest. See oleks juhtunud niikuinii. Kas internetivõrgu äralõikamine kiirendas protsessi? Seda ei saa me kunagi teada. Aga me sundisime Mubaraki 18 päevaga tagasi astuma.

Küsimus: Kas sotsiaalmeedia hägustas revolutsiooni sõnumit?

Vastus: Mõnes mõttes võib-olla küll, sest kõigil ei ole juurdepääsu sotsiaalmeediale, kõik ei saa seda kasutada, kõik ei oska isegi lugeda ega tea, kuidas seda kasutatakse. Varem olen ma sotsiaalmeedia rolli võrrelnud viisiga, kuidas ajatolla Khomeini levitas Teheranis oma sõnumit helikassettidel, enne kui ta Pariisi eksilist tagasi Iraani läks ja sealses revolutsioonis kaasa löi, samuti rolliga, mida mängisid faksimasinad Tiananmeni väljaku sündmustes ning trükipress protestantliku reformatsiooni ajal. Need kõik olid pelgalt vahendid, mis aitasid suurtele muutustele kaasa. Samas ei kutsu me neid sündmusi trükipressirevolutsiooniks, helikassetirevolutsiooniks või faksimasinarevolutsiooniks. Lõpuks on oluline, et sõnum jõuaks rahvani ja rahvas läheks tänavatele muutusi nõudma. Just see on kõigi revolutsioonide alus.

Küsimus: Mida peaks sotsiaalmeediaettevõtete juhid tegema, et revolutsioone rohkem toetada?

Vastus: Kui Mark Zuckerberg, Facebook, Google, Yahoo ja kõik suurettevõtted ja nende ninamehed tõepoolest revolutsioonide vastu veidi huvi tunneksid, kuulaksid nad ilmselt tähelepanelikumalt aktiviste, kes kirjeldavad – või vähemalt üritavad kirjeldada –, kuidas nad püüavad kasutada sotsiaalmeediat kohapealsetes oludes ja sageli äärmiselt ohtlikes piirkondades anonüümselt, et juhtida tähelepanu politsei julmusele riikides, kus nende aktivistide elu on ohus. Ette on tulnud mitmesuguseid juhtumeid – näiteks Egiptuse aktivisti Wael Abbasi YouTube'i konto suleti, sest see sisaldas politsei brutaalsust paljastavaid videoid. Yahoo leidis, et ta rikub vägivaldsete klippidega ettevõtte eeskirju. Aga need ei olnud sellised vägivaldsed klipid, mille eesmärk oleks olnud vägivallla propageerimine. See ei olnud mingi õudusfilm. Nende klippidega rõhutati ja avalikustati politsei julmust. Facebooki puhul ähvardati lehekülg „We are all Khaled Said” kinni panna, ehkki see oli üks Egiptuse revolutsiooniprotsessi katalüsaatoreid, sest selle loonud mees – nüüd on teada, et tegemist oli Google'i juhtivtöötaja Wael Ghonimiga – tegi seda anonüümselt ja Facebook ähvardas selle sulgeda, sest anonüümsetel isikutel ei ole lubatud lehekülgi luua. Nii et minu meelest peaksid kõik need juhtivtöötajad, kellel on revolutsioonidest ükskõik (nad hoolivad üksnes oma ettevõtetest ja raha teenimisest), mõistma, et inimesed kasutavad nende vahendeid – Facebooki, Google'it ja Yahoo – väga piiranguterohketes tingimustes hakkamasaamiseks. Ja ma arvan, et nad peaksid pöörama aktivistidele rohkem tähelepanu, kas või ettevõtja sotsiaalse vastutuse tõttu, et saada teada, kuidas neid aktiviste tegelikult aidata ja päästa teatavatel juhtudel ka inimesid.